

ویژه نامه مقررات صادرات و واردات ۱۴۰۵

EXPORT & IMPORT
REGULATION 2026-2027

تجارت گستر تارخ

TAROKH Trade Development L.L.C

انجام کلیه خدمات صادرات و واردات (امارات، عمان و ایران)

ترخیص کالا از بندر شهید رجائی، شهید باهنر و کلیه گمرکات استان هرمزگان

با مجوز رسمی پروانه کارگزاری از گمرک ایران

- تنظیم قرارداد با LC
- ثبت سفارش و ارائه فاکتور برای تمامی کالاها

- تهیه و واردات قطعات ماشین و قطعات موتورسیکلت
- کیت، ابزار و تجهیزات مورد نیاز برای تجهیز آمبولانس
- تجهیزات و لوازم پزشکی / تهیه و واردات لوازم آرایشی
- تهیه و واردات تجهیزات الکترونیکی



دفتر ایران: بندرعباس، بعد از پل جهاناباز، برج اقتصاد، طبقه ۸، واحد ۴۰ | تلفن: ۰۹۱۷۱۵۹۸۵۸۷ (فاطمه حاج علیزاده)

دفتر ۱. امارات: دبی، خیابان شیخ زاید، شماره ۷ | دفتر: ۴۲۳۲۳۷۶۹ (+۹۷۱)

دفتر ۲. امارات: دبی، خیابان شیخ زاید، برج الدوره، روبروی موزه آینده، طبقه میزانی، واحد ۳۸ | تلفن: ۵۰۶۵۲۰۱۷۰ (+۹۷۱)



شرکت چاپ و نشر بازرگانی
وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

میزگردهای تخصصی حوزه صنعت، معدن و تجارت

«شرکت چاپ و نشر بازرگانی» در راستای بهره‌گیری از ابزارهای نوین رسانه‌ای، با تجهیز و راه‌اندازی استودیوی تخصصی صمت ویژن، سلسله «میزگردهای تخصصی» را با حضور برجسته‌ترین متخصصان و صاحب‌نظران حوزه صنعت، معدن و تجارت برگزار می‌کند. این میزگردها که با رویکردی تحلیلی و کاربردی تولید می‌شوند، به صورت «ویدئوکست» (Video-cast) تدوین و در بسترهای رسمی منتشر خواهند شد تا امکان دسترسی تحلیل‌گران و فعالان اقتصادی به دیدگاه‌های کارشناسی این حوزه فراهم شود.

روابط عمومی شرکت چاپ و نشر بازرگانی



شرکت چاپ و نشر بازرگانی
مجموعه قوانین و مقررات صادرات و واردات کشور
اولین مرجع تخصصی سری زمانی نرخ تعرفه

سامانه آنلاین
مقررات صادرات و واردات
۱۴۰۵

HS.TAKBAB.COM
کارت اشتراک جهت استفاده از
نسخه الکترونیکی کتاب (تک کاربره)

سامانه آنلاین مقررات صادرات و واردات

مرجع تخصصی سری زمانی نرخ تعرفه
و مجموعه قوانین و مقررات صادرات و واردات

- مجموعه مقررات صادرات و واردات کشور از سال ۱۳۸۸ تا ۱۴۰۵
- دسترسی به بانک اطلاعاتی سری‌های زمانی صادرات و واردات ایران به تفکیک کشورها



WWW.TAKBAB.COM



WWW.1CPPC.COM



WWW.CPPC.IR





شرکت چاپ و نشر بازرگانی
وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

تازه‌های نشر



کارگزاری گمرک حامد گرجی

مورد تایید گمرک ایران | شماره مجوز: ۲۳۷۲۲۳



- ✓ ترخیص کالا از کلیه گمرکات کشور
- ✓ ثبت سفارش و امور بانکی
- ✓ شرکت در کمیسیون های گمرکی و حل اختلاف
- ✓ مشاوره امور گمرکی و بازرگانی
- ✓ با بیش از ۱۸ سال سابقه کاری

سرعت شفافیت امنیت

HAMED GORJI
CUSTOMS BROKER

دفتر مرکزی: تهران، بلوار مرزداران، نرسیده به یادگار امام، پلاک ۱۷۸، طبقه دوم، واحد ۸۵
کدپستی: ۱۴۶۱۸۷۴۸۵۸ | تلفن: ۰۲۱ ۴۴۲۱ ۹۱ ۹۰ | همراه: ۰۹۱۲ ۴۳ ۹۱۹ ۴۱

Email: hamedgorji.trading@gmail.com



آرین فراز سیمرغ آسمان
International Transportation

حمل و نقل بین المللی
هوایی - زمینی - دریایی

Supply Chain Management & Logistics

www.arianfastcargo.co



زنجیره تامین
حمل و نقل بین المللی
بازرگانی و ترخیص
لجستیک

Tel: +98 21 (88985617 - 88985618), +98912 3787136
Add: No. 97, Fatemi St., Tehran, Iran
Email: mina@arianfastcargo.com

P.C: 1414777541





ایمنی بالا
با استانداردهای
بین المللی



کیفیت برتر
موتور قدرتمند و
عملکرد پایدار



مناسب برای
مراکز تجاری، اداری،
مراکز عمومی و ...

XIZI Elevator

تحويل فوری در سراسر ایران

XEP-20H

فروش پله برقی

دارای Fire Linkage
دارای LED، سنسورهای ایمنی

دارای اینوترتر (VVVF)
دارای Remote Monitoring

استپ آلومینیومی
بدنه استیل SUS۳۰۴

مناسب برای فضای داخلی
نرده شیشه‌ای ۱۰ میلی‌متری

با ظرفیت ۹۰۰۰ نفر در ساعت
سرعت ۰/۵ متر بر ثانیه

آدرس: تهران، نیاوران، پلاک ۴۰۵، طبقه ۴، واحد ۳۰۸

فروش: ۰۲۷۷ ۱۰۰ ۰۹۱۲ (روحانی)

فرادید تجارت مانا

IMPORT & EXPORT

با مجوز رسمی پروانه کارگزاری از گمرک ایران



✓ ثبت سفارش کالا

✓ ترخیص کالا از گمرکات کشور

✓ شرکت در کمیسیون‌های گمرکی و حل اختلاف

✓ حمل و نقل بین‌المللی و داخلی

WWW.FARADIDTEJARAT.COM

مشاوره: ۰۹۱۲ ۲۱۲۰ ۴۷۲ | ۰۹۱۲ ۵۷۰ ۷۱۵۳ (پاشا دارابی)





مدیریت : سروش عیدی وندی



بازرگانی سروش عیدی وندی

صادرات، واردات، ترخیص کالا به صورت تخصصی

Soroush Eldivandi Trading Company Export , Import

با ما، بدون معطلی از گمرک عبور کنید



گروه بازرگانی عیدی وندی با بیش از ۲۰ سال سابقه درخشان در امور گمرکی و ترخیص کالا، افتخار همکاری با برترین شرکت های تولیدی و بازرگانان بزرگ کشور را دارد.
خدمات ما شامل:

- خرید و ترخیص کالاهای خط تولید و ماشین آلات
 - مشاوره تخصصی در راه اندازی کسب و کار در منطقه آزاد اروند
 - اخذ کلیه مجوزهای قانونی جهت ترخیص رسمی کالا
 - ترانزیت، حمل و انجام تشریفات گمرکی از تمامی گمرکات کشور
 - واردات خودرو به صورت تخصصی در مناطق آزاد
- با پنج شعبه فعال در آبادان، خرمشهر، بندرعباس، تهران و امارات، در کنار شما هستیم تا با مدیریت دقیق و بازدهی زمانی مناسب، فرایند ترخیص را سریع، قانونی و مطمئن انجام دهیم.

☎ 0912 405 67 64

☎ 0939 405 67 64

📷 bazargani_eidivandi

🌐 www.eidivandi.com





شرکت چاپ و نشر بازرگانی
وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

تازه های نشر





شرکت چاپ و نشر بازرگانی
وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

ویژه نامه مقررات صادرات و واردات

۱۴۰۵ EXPORT & IMPORT REGULATION 2026-2027

ناظر: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

لیتوگرافی، چاپ و صحافی: شرکت چاپ و نشر بازرگانی

آدرس: خیابان کارگر، بالاتر از بلوار کشاورز، روبروی پارک لاله، نبش کوی همدان، پلاک ۱۲۰۶

تلفن: ۶۶۴۳۹۲۰۱ / ۶۶۴۳۹۲۰۲

(کلیه حقوق محفوظ و مخصوص شرکت چاپ و نشر بازرگانی است.)

فهرست مطالب

- ۶ پیشگفتار
علیرضا خزایی | مدیر عامل شرکت چاپ و نشر بازرگانی
- ۷ پاره ای ضرورت های بازرگاری امروز در نمانکلاتور سیستم هماهنگ کدگذاری (HS)
دکتر حسین مدرس خیابانی | رئیس مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۱۰ معرفی کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵
خانم نرگس باقری زمردی | مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات
- ۱۱ اهمیت کتاب مقررات صادرات و واردات در مدیریت تجارت خارجی کشور
دکتر زورار پرمه | معاون پژوهشی مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۱۲ سیاست های تجاری و ارزی در ایران؛ تقویت صنعت زدایی
دکتر حسن ولی بیگی | رئیس پژوهشکده مطالعات اقتصادی و توان رقابتی و عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۱۴ ۱۲۵ سال احصائیه تجارتی در ایران و مسیر پیش رو
امین مالکی | عضو هیئت علمی مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۱۶ ساختار نظام تعرفه ای کشور در یک نگاه کلی
دکتر حسن ثاقب | رییس پژوهشکده توسعه بازرگانی، مؤسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی
- ۱۸ ردیف های بدون مرجع؛ چالش حکمرانی تعرفه ای در سایه توسعه نامتوازن نظام HS
دکتر مهرداد جمال ارونقی | معاون فنی اسبق گمرک ایران و کارشناس رسمی دادگستری در امور گمرکی / مؤلف مجموعه کتب مرجع «مکس»
- ۲۰ راهنمای کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵
دکتر ایرج زینال زاده | کارشناس امور گمرکی / مدیر سابق دفتر مقررات صادرات و واردات و عضو کمیسیون تجدید نظر گمرک
- ۲۱ معرفی شرکت چاپ و نشر بازرگانی



TAKBAB.COM



NASHRBAZARGANI.IR



HS.TAKBAB.COM



شرکت چاپ و نشر بازرگانی
وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

پیشگفتار مدیر عامل شرکت چاپ و نشر بازرگانی، علیرضا خزایی

انتشار کتاب **قانون مقررات صادرات و واردات ۱۴۰۵** به رغم جنگ تحمیلی ۴۰ روزه رمضان و چالش‌های متعدد حاصل تلاش تعاملی و هم‌افزایی کارشناسان و مدیران اداره کل دفتر مقررات صادرات و واردات و شرکت چاپ و نشر بازرگانی و حمایت‌های مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی است.

در این ویژه‌نامه، سعی شده است با نگاهی چندوجهی و دانشی ضمن بیان ضرورت‌های بازرگانی در نظام هماهنگ‌گذاری به معرفی کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵ و اهمیت انتشار آن مدیریت تجارت خارجی از نگاه صاحب‌نظران بپردازیم، واکاوی سیاست‌های ارزی و تجاری، تاریخچه احصائیه تجارتي، بررسی چالش‌های تعرفه‌ای و ردیف‌های بدون مرجع برای ترسیم مسیر آینده، به قلم اعضاء هیئت علمی و مولفین برجسته از دیگر محورهای اصلی این ویژه‌نامه است. معرفی راهنمای کتاب مقررات صادرات و واردات نوشته یکی از مجرب‌ترین مدرسان این حوزه از نقاط قوت این ویژه‌نامه است که برای تسهیل امور فعالان اقتصادی تدوین شده است. فرصت را مغتنم دانستیم تا در کنار مطالب علمی و کاربردی پیشگفته، ضمن معرفی تعدادی از فعالین اقتصادی و دستگاه‌های همکار، گذری به خدمات نوآورانه شرکت چاپ و نشر بازرگانی و تازه‌های نشر شرکت داشته باشیم. امید است این تلاش، مورد توجه استفاده کنندگان از کتاب قرار گیرد.

در پایان برخورد لازم می‌دانم از زحمات همه کارشناسان و دست‌اندرکاران، به ویژه حمایت‌های ارزشمند رئیس محترم مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی و حسن توجه مدیرکل محترم دفتر مقررات صادرات و واردات که انتشار کتاب را ممکن ساختند، و نیز همکاران شرکت چاپ و نشر بازرگانی که در تهیه این سند سنگ تمام گذاشتند سپاسگزارى کنم.

تازه‌های نشر





پارهای ضرورت‌های بازنگری امروز در نمانکلاتور سیستم هماهنگ کدگذاری (HS)

دکتر حسین مدرس خیابانی | رئیس موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

زنجیره‌های ارزش، ارتقای پیچیدگی صنعتی و کاهش وابستگی به صادرات مواد خام هدایت شود. همچنین در این میان، تعرفه‌ها یکی از ابزارهای اصلی سیاست صنعتی و معدنی کشور به شمار می‌روند. حمایت از صنایع نوپا، تعمیق ساخت داخل و مدیریت تعامل میان تولید داخلی و واردات نیازمند یک معماری تعرفه‌ای دقیق و مبتنی بر شواهد است. به‌ویژه در بخش‌هایی مانند معدن و صنایع معدنی، ایجاد توازن میان حمایت از تولید داخلی و تسهیل دسترسی به ماشین‌آلات و فناوری‌های پیشرفته اهمیت حیاتی دارد؛ زیرا هرگونه محدودیت یا اختلال در ورود تجهیزات سرمایه‌ای می‌تواند به فرسودگی فناوری و کاهش بهره‌وری در یکی از پیشران‌های اصلی رشد اقتصادی کشور منجر شود. نظام تعرفه‌ای نوین همچنین باید بر پایه اقتصاد داده‌محور و تحلیل‌های بین‌بخشی استوار باشد. تصمیم‌گیری تعرفه‌ای بدون دسترسی به تصویر دقیق از ظرفیت‌های تولیدی، ساختار داده-ستانده صنایع، شکاف‌های فناورانه و الگوهای واقعی تجارت، ناگزیر با خطای سیاستی و هزینه‌های رفاهی همراه خواهد بود. از این رو، اتصال ساختاری نظام طبقه‌بندی گمرکی با سامانه‌های اطلاعاتی دیگر نظیر آمار کارگاه‌های صنعتی، سامانه‌های تولید، مالیات و مرکز ملی شماره‌گذاری کالا و خدمات، یک پیش‌نیاز مهم برای ارتقای کیفیت تصمیم‌سازی در حوزه سیاست تجاری محسوب می‌شود. چنین یکپارچگی داده‌ای امکان شناسایی دقیق وجود یا فقدان ساخت داخل، ارزیابی مقیاس تولید و پایش آثار تغییرات تعرفه‌ای بر زنجیره تامین را فراهم می‌کند و از حمایت‌های غیرهدفمند جلوگیری به عمل می‌آورد.

در اقتصاد جهانی امروز، تجارت خارجی صرفاً عرصه مبادله کالا نیست، بلکه یکی از مهم‌ترین ابزارهای اعمال حکمرانی اقتصادی، بازاریابی ساختار تولید و ارتقای جایگاه کشورها در زنجیره‌های ارزش منطقه‌ای و جهانی محسوب می‌شود. در چنین شرایطی، نظام تعرفه‌ای دیگر نمی‌تواند در چارچوبی سنتی، ایستا و صرفاً درآمدمحور تعریف شود. تجربه کشورهای پیشرو نشان می‌دهد که نظام‌های تعرفه‌ای نوین ماهیتی پویا، داده‌پایه و هماهنگ با سیاست‌های صنعتی و تجاری دارند و در تعامل با سامانه‌های اطلاعاتی، تحلیل‌های اقتصادی و ابزارهای تنظیم‌گری هوشمند عمل می‌کنند. در این چارچوب، تعرفه نه یک ابزار منفعل برای وصول درآمد گمرکی، بلکه یک متغیر سیاستی انعطاف‌پذیر است که می‌تواند در جهت حمایت هدفمند از تولید ملی، تعمیق زنجیره‌های ارزش، تسهیل انتقال فناوری، کاهش خام‌فروشی، توسعه صادرات و جذب سرمایه‌گذاری خارجی به کار گرفته شود. در شرایط امروز حرکت به سوی چنین نظامی برای اقتصاد ایران نیز یک ضرورت نهادی محسوب می‌شود و در چارچوب راهبرد «اقتصاد مقاوم‌تری درون‌زا و برون‌نگر»، سیاست تعرفه‌ای باید همزمان دو هدف مکمل را دنبال کند و از یک سو تقویت تاب‌آوری تولید داخلی و صیانت هدفمند از ظرفیت‌های مولد کشور و از سوی دیگر فراهم‌سازی بستر حضور رقابت‌پذیر در بازارهای بین‌المللی را مد نظر قرار دهد. تنظیم کارشناسانه نرخ‌های تعرفه مؤثر، تمایز میان نهاده‌های تولیدی، کالاهای واسطه‌ای و محصولات نهایی، و طراحی پلکانی حقوق ورودی می‌تواند سیگنال‌های قیمتی را به گونه‌ای بازتنظیم کند که فعالیت‌های اقتصادی به سمت تکمیل

۱. بازاریابی نظام تعرفه‌ای در راستای اعمال سیاست‌های حمایتی و کنترل‌های غیرتعرفه‌ای

در نظام تعرفه‌ای نوین، سیاست‌های حمایتی باید از منطق حمایت ایستا و فراگیر فاصله گرفته و به سمت حمایت هوشمند، هدفمند و مبتنی بر عملکرد حرکت کنند. حمایت تعرفه‌ای زمانی کارآمد است که در چارچوب یک راهبرد صنعتی مشخص طراحی شود و تحقق اهدافی مانند افزایش بهره‌وری، تعمیق ساخت داخل، ارتقای سطح فناوری و توسعه صادرات را دنبال کند. در چنین الگویی، حقوق ورودی نه به عنوان سپری دائمی، بلکه به عنوان ابزاری موقتی برای عبور صنایع از مرحله یادگیری و دستیابی به مقیاس اقتصادی عمل می‌کند و استمرار آن به تحقق شاخص‌های عملکردی بنگاه‌ها وابسته است. در کنار تعرفه‌ها، کنترل‌های غیرتعرفه‌ای نیز باید از وضعیت پراکنده و دستگاه‌محور به سمت یک نظام تنظیم‌گری یکپارچه و مبتنی بر مدیریت ریسک تحول یابد. اتصال برخط گمرک با نهادهای صادرکننده مجوز، استقرار واقعی پنجره واحد تجارت فرامرزی، تبادل داده‌های استاندارد و استفاده از الگوریتم‌های ارزیابی ریسک می‌تواند فرآیند نظارت بر تجارت خارجی را کارآمدتر و شفاف‌تر سازد. چنین ساختاری امکان تفکیک کالاهای کم‌خطر از اقلام حساس را فراهم می‌کند و مانع از آن می‌شود که کنترل‌های مقرراتی به مانعی غیرضرور برای جریان تجارت و تامین نهادهای تولید تبدیل شوند.

۲. بازاریابی نظام تعرفه‌ای در راستای مدیریت ارز و تخصیص منابع

در اقتصادی که با محدودیت منابع ارزی و نوسانات درآمدهای خارجی مواجه است، نظام تعرفه‌ای نقشی مهم در تنظیم تقاضای ارز و اولویت‌بندی واردات ایفا می‌کند. در یک نظام کارآمد، سیاست ارزی و سیاست تجاری باید از طریق سامانه‌های هوشمند و تبادل داده‌های سیستمی با یکدیگر پیوند یابند تا تخصیص منابع ارزی با نیازهای واقعی تولید و تجارت همسو شود. در چنین چارچوبی، پنجره واحد تجارت فرامرزی می‌تواند بستری برای مدیریت تقاضای ارز، پایش رفتار واردکنندگان و اعمال سازوکارهای کنترلی مبتنی بر داده فراهم کند. ارتباط مؤثر میان طبقه‌بندی تعرفه‌ای و نظام تخصیص ارز به دولت این امکان را می‌دهد که میان نهادهای حیاتی تولید، کالاهای سرمایه‌ای، مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای و کالاهای مصرفی تمایز قائل شود و برای هر یک رژیم ارزی و نظارتی متناسبی تعریف کند. چنین رویکردی می‌تواند به افزایش انضباط ارزی، کاهش اتلاف منابع، جلوگیری از شکل‌گیری رانت و تقویت پیوند میان سیاست تجاری و سیاست صنعتی منجر شود.

۳. بازاریابی نظام تعرفه‌ای در راستای شفافیت در قواعد مبدا

قواعد مبدا یکی از ارکان کلیدی موافقت‌نامه‌های تجارت آزاد و ترجیحی هستند و تعیین می‌کنند که آیا یک کالا واقعاً واجد شرایط بهره‌مندی از امتیازات تعرفه‌ای است یا خیر. در موافقت‌نامه‌هایی مانند تجارت آزاد ایران با اتحادیه اقتصادی اوراسیا، صرف صدور کالا از قلمرو یک کشور عضو برای احراز مبدا کافی نیست و باید مشخص شود که کالا در آن کشور تولید شده یا تحت فرآیند تولیدی معناداری قرار گرفته است. برای تحقق این هدف، معیارهایی مانند تغییر ماهیت اقتصادی کالا، حداقل ارزش افزوده داخلی و انجام عملیات تولیدی مشخص مورد استفاده قرار می‌گیرد. اجرای مؤثر این قواعد مستلزم وجود یک نظام اطلاعاتی یکپارچه است که بتواند اطلاعات مربوط به زنجیره تامین، منشأ مواد اولیه و فرآیند تولید را به‌صورت سیستمی گردآوری و راستی‌آزمایی کند. تبادلات الکترونیکی گواهی مبدا، اتصال سامانه‌های گمرکی با نهادهای صادرکننده گواهی و استفاده از سامانه‌های رهگیری کالا از جمله ابزارهایی هستند که می‌توانند شفافیت اجرای قواعد مبدا را افزایش داده و از انحراف تجاری جلوگیری کنند.

۴. بازاریابی نظام تعرفه‌ای در راستای ارتقاء دقت در آمار تجارت و تحلیل بازار

یکی از کارکردهای بنیادین نظام تعرفه‌ای تولید داده‌های دقیق برای تحلیل ساختار تجارت خارجی است. آمار گمرکی زمانی می‌تواند مبنای تصمیم‌گیری مؤثر قرار گیرد که تصویری روشن از ترکیب واردات و صادرات، ساختار بازار، وابستگی‌های فناورانه و وضعیت رقابت در صنایع مختلف ارائه دهد. در نظام تعرفه‌ای نوین، داده‌های تجارت خارجی باید با طبقه‌بندی‌های بین‌المللی فعالیت‌های اقتصادی و محصولات مانند ISIC و CPC همگرا شوند و از طریق اتصال با سامانه‌های تولید، مالیات و لجستیک، به یک پایگاه داده جامع برای تحلیل اقتصادی تبدیل شوند. چنین معماری داده‌محوری امکان محاسبه شاخص‌هایی مانند نرخ حمایت مؤثر، کشش واردات، سهم نهادهای واسطه‌ای در تولید و میزان تمرکز تامین‌کنندگان خارجی را فراهم می‌کند. این اطلاعات برای شناسایی آسیب‌پذیری‌های زنجیره تامین، تحلیل رفتار بازار و طراحی سیاست‌های صنعتی و تجاری اهمیت حیاتی دارند و می‌توانند آمار تجارت خارجی را از یک گزارش توصیفی به ابزاری برای حکمرانی اقتصادی تبدیل کنند.



کالاهای مصرفی استوار باشد و در خدمت تسریع نوسازی صنعتی و ارتقای پیچیدگی اقتصادی کشور قرار گیرد.

جمع‌بندی

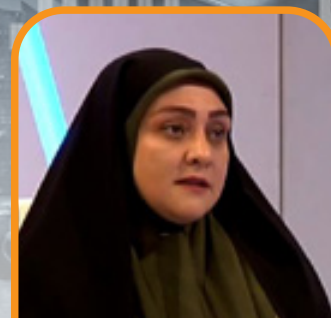
در مجموع، حرکت به سوی یک نظام تعرفه‌ای نوین برای اقتصاد ایران نه یک انتخاب صرفاً فنی، بلکه یک ضرورت راهبردی برای ارتقای حکمرانی تجارت خارجی است. تجربه اقتصادهای پیشرو نشان می‌دهد که نظام‌های تعرفه‌ای پیشرفته با اتکا به ساختارهای دقیق طبقه‌بندی کالا، داده‌های جامع تجاری و سازوکارهای تنظیم‌گری هوشمند توانسته‌اند سیاست‌های حمایتی، ارزی و صنعتی خود را به شکلی هماهنگ اجرا کنند. در این میان، لازم‌الاجرا شدن نسخه ۲۰۲۸ سامانه هماهنگ طبقه‌بندی کالا توسط سازمان جهانی گمرک فرصتی مهم برای بازنگری در ساختار تعرفه‌ای کشور فراهم می‌آورد. دستگاه‌های مسئول در تدوین مقررات صادرات و واردات می‌توانند با انجام مطالعات تطبیقی، شناسایی ردیف‌های پرابهام و بازنگری در ساختار طبقه‌بندی کالا، نظام تعرفه‌ای کشور را با نیازهای سیاست‌گذاری تجاری، الزامات تولید ملی و تحولات تجارت بین‌الملل همسو سازند. بهره‌گیری از این فرصت می‌تواند گامی مؤثر در جهت ارتقای کارآمدی سیاست تجاری و تقویت جایگاه اقتصاد ایران در نظام تجارت جهانی باشد. در پایان لازم می‌دانم از تلاش‌های ارزشمند دفتر مقررات صادرات و واردات در تدوین و ساماندهی ضوابط و مقررات این حوزه و همچنین از شرکت چاپ و نشر بازرگانی در تهیه، تنظیم و انتشار دقیق و منظم این مجموعه قدردانی کنم. همکاری و هم‌افزایی این دو مجموعه نقش مهمی در دسترس‌پذیری اطلاعات مقرراتی و ارتقای آگاهی فعالان اقتصادی کشور داشته است. امید است با استمرار این تلاش‌ها و تقویت تعامل میان نهادهای اجرایی، پژوهشی و بخش خصوصی، شاهد ارتقای هرچه بیشتر کارآمدی نظام سیاست‌گذاری تجاری و توسعه پایدار تجارت خارجی کشور باشیم.

۵. بازبینی نظام تعرفه‌ای در راستای رفع چالش‌های ردیف‌های «سایر»

یکی از چالش‌های ساختاری بسیاری از نظام‌های تعرفه‌ای، گستردگی ردیف‌های موسوم به «سایر» است. این ردیف‌ها در اصل برای طبقه‌بندی کالاهایی ایجاد می‌شوند که در عناوین مشخص پیش‌بینی نشده‌اند، اما در عمل به دلیل دامنه شمول وسیع، مجموعه‌ای ناهمگون از کالاها را در بر می‌گیرند. چنین وضعیتی می‌تواند شفافیت نظام طبقه‌بندی را کاهش داده و زمینه بروز اختلاف در اظهار کالا، ارزیابی ارزش و اعمال مقررات را فراهم کند. هرچه دامنه این ردیف‌ها گسترده‌تر باشد، فضای تفسیر در فرآیند طبقه‌بندی بیشتر شده و پیش‌بینی‌پذیری برای فعالان اقتصادی کاهش می‌یابد. این امر می‌تواند به افزایش ریسک اختلافات گمرکی، اطاله فرآیند ترخیص و حتی شکل‌گیری زمینه‌های فساد اداری منجر شود. از این رو، مدیریت دقیق ردیف‌های تکمیلی و ارتقای شفافیت در تعاریف کالایی از الزامات مهم برای بهبود کارآمدی نظام تعرفه‌ای است.

۶. بازبینی نظام تعرفه‌ای در راستای مدیریت اقتصادی دوران پسا جنگ

ورود به دوره بازسازی اقتصادی پس از بحران یا جنگ، مستلزم بازتنظیم هم‌زمان سیاست‌های کلان و بازارآیی ظرفیت‌های تولیدی است. در چنین شرایطی، نظام تعرفه‌ای باید به‌عنوان یک ابزار سیاستی توسعه‌گرا مورد بازطراحی قرار گیرد. خسارت‌های وارد شده به سرمایه ثابت، اختلال در زنجیره‌های تامین و کاهش مقیاس تولید ایجاب می‌کند که مسیر ورود ماشین‌آلات، تجهیزات زیرساختی و نهادهای تولیدی با حداقل موانع تنظیمی تسهیل شود. در عین حال، ظرفیت‌های تولیدی شکل‌گرفته در دوره بحران نیز باید مورد حمایت قرار گیرند تا در معرض شوک رقابتی ناگهانی قرار نگیرند. از این رو، رژیم تعرفه‌ای پسا جنگ باید بر تمایزگذاری دقیق میان کالاهای سرمایه‌ای، نهادهای تولیدی و



معرفی کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵

خانم نرگس باقری زمردی | مدیرکل دفتر مقررات صادرات و واردات

گیرد. تعامل مستمر با ذی نفعان و استفاده از دیدگاه‌های کارشناسی، زمینه ارتقای کیفیت محتوای کتاب و افزایش کارآمدی آن را فراهم ساخته و موجب شده است این مجموعه پاسخگوی بخش قابل توجهی از نیازهای اجرایی و تخصصی حوزه تجارت خارجی باشد. رویکرد حاکم بر بازنگری مقررات، ایجاد توازن میان تسهیل و روان سازی تجارت، حمایت از تولید داخلی، مدیریت هدفمند واردات، تأمین به موقع نیازهای تولید و توسعه صادرات غیرنفتی است. اصلاحات اعمال شده در این ویرایش نیز با همین رویکرد و در راستای بهبود نظام طبقه بندی کالا، افزایش شفافیت مقررات و فراهم سازی بستر مناسب تر برای فعالیت فعالان اقتصادی انجام پذیرفته است.

بی تردید انتشار این کتاب حاصل هم افزایی و همکاری ارزشمند دستگاه‌های مسئول، کارشناسان حوزه تجارت خارجی و تمامی دست اندرکارانی است که با دانش و تجربه خود در تدوین و به روز رسانی این مجموعه مشارکت داشته اند. همچنین از تلاش های شرکت چاپ و نشر بازگانی در تهیه، تنظیم، چاپ و انتشار دقیق و منظم این اثر که نقش مؤثری در دسترس پذیری و انتشار به موقع مقررات تجارت خارجی کشور ایفا می کند، صمیمانه قدردانی می شود.

امید است ویرایش جدید کتاب مقررات صادرات و واردات همچنان به عنوان مرجعی معتبر، جامع و قابل اتکا، پاسخگوی نیازهای جامعه تجاری کشور باشد و با فراهم ساختن دسترسی به آخرین مقررات و ضوابط، در تسهیل فعالیت های اقتصادی، ارتقای شفافیت، بهبود محیط کسب و کار، توسعه تجارت خارجی و اهداف کلان اقتصادی کشور نقش مؤثری ایفا کند.

کتاب مقررات صادرات و واردات به عنوان مرجع رسمی و جامع ضوابط تجارت خارجی کشور، هر ساله با هدف انعکاس آخرین قوانین، مقررات، سیاست ها و تصمیمات اجرایی در حوزه صادرات و واردات تدوین و منتشر می شود. این مجموعه طی سالیان متمادی به یکی از مهم ترین منابع مورد مراجعه فعالان اقتصادی، بازرگانان، تولیدکنندگان، صادرکنندگان، واردکنندگان، کارشناسان گمرکی و دستگاه های اجرایی ذی ربط تبدیل شده و نقش مؤثری در ایجاد وحدت رویه، ارتقای شفافیت و تسهیل فرآیندهای تجاری ایفا کرده است.

پویایی محیط تجارت بین الملل، تغییر مستمر الزامات اقتصادی و ضرورت انطباق سیاست های تجاری با نیازهای کشور، به روز رسانی مستمر مقررات را به ضرورتی اجتناب ناپذیر تبدیل کرده است. بر همین اساس، ویرایش حاضر ضمن انعکاس آخرین مصوبات و تصمیمات مراجع ذی صلاح، مجموعه ای از اصلاحات و به روز رسانی های انجام شده در نظام تعرفه ای کشور را در بر می گیرد؛ از جمله اصلاح سود بازگانی، ایجاد، اصلاح و حذف برخی ردیف های تعرفه، بازنگری در مندرجات ذیل یادداشت فصل ها و همچنین اعمال اصلاحات صورت گرفته در برخی مواد آیین نامه اجرایی مقررات صادرات و واردات. این تغییرات با هدف افزایش شفافیت، رفع ابهامات اجرایی و پاسخگویی بهتر به نیازهای تجارت کشور در متن کتاب اعمال شده است.

در فرآیند تدوین این مجموعه، دفتر مقررات صادرات و واردات همواره کوشیده است ضمن پایبندی به سیاست های کلان اقتصادی و تجاری کشور، از ظرفیت های کارشناسی دستگاه های اجرایی، تشکل های تخصصی و فعالان بخش خصوصی نیز بهره



اهمیت کتاب مقررات صادرات و واردات در مدیریت تجارت خارجی کشور

دکتر زورار پرمه | معاون پژوهشی موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

جهت حمایت از تولید، تأمین نیازهای ضروری و جلوگیری از خروج غیرضروری ارز اعمال کند. از این حیث، کتاب مقررات صرفاً یک متن حقوقی نیست، بلکه بخشی از سازوکار تخصیص بهینه منابع کمیاب ملی است.

سومین وجه اهمیت این کتاب، کاهش نااطمینانی و افزایش شفافیت در محیط تجارت خارجی است. تحریم، فشارهای بیرونی و نوسانات متغیرهای کلان اقتصادی، به خودی خود سطح ریسک فعالیت تجاری را افزایش می‌دهد. در چنین فضایی، وجود مرجعی واحد، شفاف و رسمی که آخرین ضوابط و مقررات را به صورت طبقه‌بندی شده و قابل استناد در اختیار ذی‌نفعان قرار دهد، ضرورتی انکارناپذیر دارد. این کتاب، با کاهش ابهام در مقررات، کاهش تفسیرهای متعارض و تقویت قابلیت پیش‌بینی‌پذیری، نقش مهمی در کاهش هزینه‌های مبادله و تسهیل تصمیم‌گیری فعالان اقتصادی ایفا می‌کند.

چهارمین کارکرد مهم، حمایت هدفمند از تولید داخلی و تنظیم بازار است. در اقتصاد ایران، سیاست‌های تجاری صرفاً معطوف به آزادسازی یا محدودسازی واردات نیست، بلکه باید هم‌زمان اهدافی نظیر پشتیبانی از تولید داخلی، تأمین به موقع کالاهای اساسی، کنترل قیمت‌ها و جلوگیری از اختلال در عرضه را نیز دنبال کند. کتاب مقررات صادرات و واردات، از طریق تنظیم حقوق ورودی، سود بازرگانی و سایر ضوابط، امکان اجرای عملی این ملاحظات را فراهم می‌آورد. به بیان دیگر، این کتاب یکی از نقاط تلاقی سیاست تجاری، سیاست ارزی، سیاست صنعتی و سیاست تنظیم بازار است.

پنجمین بعد اهمیت این کتاب، تقویت هماهنگی نهادی میان دستگاه‌های دخیل در تجارت خارجی است. در میدان تجارت خارجی، نهادهای متعددی از جمله وزارت صنعت، معدن و تجارت، گمرک جمهوری اسلامی ایران، بانک مرکزی، مناطق آزاد و سایر مراجع ذی‌ربط درگیر هستند. نبود یک مرجع روشن و به‌روز برای انعکاس تصمیمات و ضوابط تجاری، می‌تواند منجر به تعدد برداشت، تعارض رویه‌ها و اختلال در اجرا شود. کتاب مقررات صادرات و واردات، با ایفای نقش مرجع مشترک، بستر هماهنگی بیشتر میان این دستگاه‌ها را فراهم می‌آورد.

کتاب مقررات صادرات و واردات در نظام اقتصادی کشور، صرفاً یک متن اجرایی یا فهرست سالانه حقوق ورودی، سود بازرگانی و ضوابط اجرایی نیست؛ بلکه یکی از مهم‌ترین اسناد عملیاتی دولت در حوزه مدیریت تجارت خارجی به شمار می‌رود. اهمیت این کتاب به‌ویژه در شرایط خاص اقتصاد ایران، که هم‌زمان با محدودیت‌های ناشی از تحریم، نوسانات شدید ارزی، محدودیت‌های بانکی، اختلال در دسترسی به بازارهای بین‌المللی و فشارهای مستمر جنگ اقتصادی مواجه است، ابعاد راهبردی پیدا می‌کند. در شرایطی که محیط تجارت خارجی کشور با درجه بالایی از نااطمینانی همراه است، سیاست‌گذار ناگزیر است از ابزارهایی بهره گیرد که بتواند از طریق آن‌ها جریان واردات و صادرات را به شکلی هدفمند، کنترل شده و متناسب با اولویت‌های ملی هدایت کند. کتاب مقررات صادرات و واردات، در عمل، یکی از مهم‌ترین این ابزارهاست؛ زیرا محل تجمع و انعکاس مجموعه تصمیمات دولت در زمینه حقوق ورودی، سود بازرگانی، ممنوعیت‌ها، محدودیت‌ها، اولویت‌های کالایی و ضوابط اجرایی تجارت خارجی است.

نخستین اهمیت این کتاب، ایجاد انسجام و وحدت رویه در اعمال سیاست‌های تجاری است. در شرایطی که قانون مادر تجارت خارجی کشور، یعنی قانون مقررات صادرات و واردات مصوب ۱۳۷۲، به دلیل گذشت زمان، اصلاحات پراکنده، نسخ ضمنی برخی مواد و ظهور قوانین موازی، بخشی از انسجام و کارآمدی اولیه خود را از دست داده است، کتاب مقررات صادرات و واردات عملاً نقش سند اجرایی منسجم‌کننده را ایفا می‌کند. این کتاب، مجموعه‌ای از سیاست‌ها، ضوابط و احکام پراکنده را در قالبی روشن و قابل استفاده برای دستگاه‌های اجرایی و فعالان اقتصادی تنظیم می‌نماید و از پراکندگی در اجرا جلوگیری می‌کند. دومین کارکرد اساسی این کتاب، مدیریت بهینه منابع ارزی کشور است. در شرایط تحریم و محدودیت دسترسی به ارز، نحوه تخصیص منابع ارزی به واردات کالاهای اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است. ساختار تعرفه‌ای و ضوابط مندرج در کتاب مقررات، این امکان را برای دولت فراهم می‌سازد که میان کالاهای اساسی، مواد اولیه، کالاهای واسطه‌ای، ماشین‌آلات، کالاهای سرمایه‌ای و کالاهای مصرفی تمایز قائل شده و سیاست‌های تجاری خود را در



سیاست‌های تجاری و ارزی در ایران؛ تقویت صنعت زدایی

دکتر حسن ولی‌بیگی | رئیس پژوهشکده مطالعات اقتصادی و توان رقابتی موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

تولیدکنندگان تحمیل کرده است. تولیدکننده‌ای که مواد اولیه را با نرخ ارز بالا تهیه می‌کند، اما محصول نهایی خود را با نرخ می‌فروشد که تحت تأثیر قیمت‌های دستوری و ارز ترجیحی است، عملاً در دام ناهماهنگی سیاست‌ها گرفتار می‌شود.

نظام چندنرخ ارز که با هدف حمایت از اقشار آسیب‌پذیر و تأمین کالاهای اساسی ایجاد شد، در عمل موفق نبود. فاصله معنادار میان نرخ ترجیحی، نیمایی و آزاد، زمینه‌ساز سوءاستفاده‌های گسترده شد. بخشی از ارز ترجیحی که برای واردات کالاهای اساسی در نظر گرفته شده بود، به جای حمایت از تولید و معیشت مردم، به جیب واردکنندگان و دلالتان سرازیر گردید. این وضعیت نه تنها به تولید کمکی نکرد، بلکه با ایجاد هزینه‌های غیررقابتی برای تولیدکنندگان واقعی، به ضدتولید تبدیل شد.

سیاست تعرفه‌ای؛ کاهش ظاهری، افزایش واقعی هزینه‌ها

در حوزه سیاست تجاری، ابزار تعرفه به عنوان یکی از مهم‌ترین سازوکارهای حمایت از تولید داخلی و تنظیم واردات شناخته می‌شود. بررسی روند نرخ تعرفه واردات طی دو دهه اخیر نشان می‌دهد که دولت این نرخ را از ۲۲/۶ درصد در سال ۱۳۸۳ به حدود ۱۱ درصد در سال ۱۴۰۴ کاهش داده است. در نگاه اول، این کاهش تعرفه‌ها می‌تواند به معنای تسهیل واردات و افزایش رقابت در بازار داخلی تلقی شود؛ لیکن واقعیت پیچیده‌تر از این است.

همزمان با کاهش نرخ تعرفه، نرخ تسعیر ارز مبنای محاسبه حقوق گمرکی با جهش‌های چشمگیری مواجه شد. نرخ تسعیر از ۴۲۰۰ تومان در سال ۱۴۰۰ به متوسط ۱۳۱۰۰۰ تومان در سال ۱۴۰۵

رابطه میان سیاست‌های ارزی و تجاری با اهداف صنعتی و تولیدی در ایران، همواره یکی از پیچیده‌ترین عرصه‌های تصمیم‌گیری اقتصادی بوده است. آنچه در عمل رخ داده، نه هم‌افزایی این دو حوزه، که غالباً تقابل و خنثی‌سازی متقابل آنها بوده است. از یک سو، نظام چندنرخ ارز با ایجاد رانت و ناطمینانی، برنامه‌ریزی تولیدی را دشوار ساخته و از سوی دیگر، ابزارهای سیاست تجاری نظیر تعرفه‌ها و موانع غیرتعرفه‌ای، به جای حمایت هدفمند از تولید، به ابزاری برای مدیریت تراز ارزی تبدیل شده‌اند. این نوشتار به این پرسش اساسی می‌پردازد که آیا سیاست‌های ارزی و تجاری در ایران در خدمت تولید بوده‌اند یا خیر؟

ارز لنگر کنترل تورم و عامل ناطمینانی تولید

مطابق با بند «ت» ماده ۲۰ قانون احکام دائمی برنامه‌های توسعه، نظام ارزی کشور، نظام شناور مدیریت شده است و از ابتدا این نظام با هدف حفظ رقابت‌پذیری در تجارت خارجی و ملاحظه تورم طراحی شده بود. با این حال، آنچه در عمل رخ داده، فاصله‌ای عمیق میان قانون و واقعیت است. در طول ربع قرن گذشته، دولت‌ها هیچگاه نرخ ارز را مطابق با ملاحظات فوق تنظیم نکرده‌اند. به‌ویژه، درآمدهای نفتی به ابزاری برای کنترل تورم از طریق تثبیت نرخ ارز تبدیل شد؛ سیاستی که در کشورهای نفتی نیز رایج است اما در ایران به دلیل نوسانات شدید درآمدهای ارزی، به چرخه‌ای از جهش‌های ناگهانی و تلاش‌های مقطعی برای تثبیت انجامید.

سال‌های ۱۳۹۰ تا ۱۳۹۲ و ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۴ مصادیق بارز این چرخه معیوب هستند. جهش‌های مکرر نرخ ارز، هزینه‌های سنگینی بر

آوردن هزینه تولید بنگاه‌ها بوده، سیاست ارزی با افزایش نرخ تسعیر، عملاً این کاهش را خنثی کرده است.

۲. نااطمینانی حاصل از تغییرات مکرر و غیرقابل پیش‌بینی در سیاست‌های ارزی و تجاری، برنامه‌ریزی بلندمدت تولیدی را ناممکن ساخته است. جهش‌های ارزی سال‌های مختلف، تغییرات مکرر در مقررات ارزی، ممنوعیت‌های ناگهانی واردات و بخشنامه‌های متناقض، فضایی از ابهام و عدم قطعیت ایجاد کرده که سرمایه‌گذاری در بخش تولید را با ریسک‌های غیرقابل‌تحملی مواجه ساخته است.

۳. سیاست‌های ارزی و تجاری در ایران به جای هدف‌گذاری بر افزایش بهره‌وری و رقابت‌پذیری تولید، بیشتر بر مدیریت تراز ارزی و کنترل تورم متمرکز بوده‌اند. این رویکرد، به‌ویژه در دوره‌های تثبیت نرخ ارز تولید را در مقابل واردات تضعیف کرده است. نتیجه این رویکرد، افزایش هزینه‌های تمام‌شده و به تبع آن کاهش توان رقابتی صنایع ایران در بازارهای منطقه‌ای و جهانی و نهایتاً افول صنعت ایران (صنعت‌زدایی) است.

افق‌های جدید؛ فرصت‌ها و چالش‌ها

با وجود چالش‌های فراوان، نشانه‌هایی از شکل‌گیری نگرشی جدید در سیاست‌های تجاری و ارزی ایران دیده می‌شود. حذف ارز ترجیحی از ۱۵ دی ماه ۱۴۰۴ و حرکت به سوی نظام یکپارچه ارزی، می‌تواند گامی مهم در جهت شفافیت و کاهش رانت باشد. همچنین، عضویت ایران در اتحادیه اقتصادی اوراسیا، فرصت بی‌نظیری برای صادرات غیرنفتی فراهم کرده است. با این حال، موفقیت این سیاست‌ها در خدمت تولید، منوط به ایجاد هماهنگی نهادی، تفکیک وظایف بانک مرکزی و وزارت صمت، و مشارکت بخش خصوصی در فرآیند سیاست‌گذاری است.

نتیجه‌گیری و راهکارها

بررسی عملکرد سیاست‌های ارزی و تجاری در ایران نشان می‌دهد که این سیاست‌ها نه تنها در خدمت رشد تولید نبوده‌اند، بلکه در بسیاری از موارد به ضدتولید تبدیل شده‌اند. جهش‌های ارزی، نظام چندنرخه‌ای، کاهش ناکارآمد تعرفه‌ها در کنار افزایش نرخ تسعیر، ممنوعیت‌ها و محدودیت تأمین ارز، همگی عواملی بوده‌اند که تولید را با هزینه‌های بالا، نااطمینانی و کاهش رقابت‌پذیری مواجه ساخته‌اند. تداوم این وضعیت به صنعت‌زدایی بیشتر اقتصاد کشور منجر می‌شود. تغییر این مسیر، نیازمند عزمی جمعی، نگاهی فرابخشی و پذیرش اصلاحات ساختاری است.

رسید. این افزایش در نرخ تسعیر، عملاً کاهش نرخ تعرفه را خنثی کرده و در برخی موارد، هزینه واقعی واردات را افزایش داده است. به عبارت دیگر، در حالی که نرخ تعرفه به عنوان ابزار حمایت از تولید کاهش یافته (۸۵ درصد واردات کشور مواد اولیه، واسطه‌ای و سرمایه‌ای هستند)، افزایش نرخ ارز مبنای محاسبه، هزینه تولید را نه تنها کاهش نداده که افزایش نیز داده است.

این تناقض نشان‌دهنده آن است که سیاست تعرفه‌ای در عمل کارکرد اصلی خود یعنی حمایت از تولید و تنظیم واردات را از دست داده است. کاهش نرخ تعرفه در شرایطی که نرخ ارز مبنای محاسبه به شدت افزایش می‌یابد، نه تنها به تولید کمکی نمی‌کند، بلکه با ایجاد ابهام و نااطمینانی در هزینه‌های واردات، برنامه‌ریزی تولیدی را با اختلال مواجه می‌سازد. تولیدکننده ایرانی نه از کاهش تعرفه سود می‌برد و نه از افزایش آن، چرا که عامل تعیین‌کننده اصلی هزینه واردات، نرخ ارز است و نه نرخ تعرفه. این وضعیت، کارکرد ابزاری تعرفه را به شدت تضعیف کرده و آن را به عاملی بی‌اثر در جهت‌دهی به تولید تبدیل نموده است.

موانع غیرتعرفه‌ای؛ محدودیت به جای حمایت هوشمندانه

محدودیت تأمین ارز به عنوان یکی از مهم‌ترین موانع غیرتعرفه‌ای، تأثیر مستقیمی بر تولید داشته است. براساس اطلاعات تخصیص و تأمین ارز، در سال‌های ۱۴۰۲ تا ۱۴۰۴، به ترتیب تنها ۸۲، ۷۷ و ۶۹ درصد از تخصیص ارز تأمین شده است. این کاهش معنادار در تأمین ارز، به معنای کاهش واردات مواد اولیه، ماشین‌آلات و قطعات موردنیاز تولید است که مستقیماً به کاهش ظرفیت تولید و تعطیلی واحدهای تولیدی انجامیده است. در حالی که هدف اعلامی دولت، مدیریت واردات و حمایت از تولید داخل بوده، در عمل محدودیت ارزی، تولید را با کمبود مواد اولیه مواجه ساخته و به تعطیلی یا کاهش ظرفیت تولید انجامیده است.

هم‌افزایی یا تقابل؛ کارکرد واقعی سیاست هادرترازوی تولید

با مرور عملکرد سیاست‌های ارزی و تجاری در ایران، این سوال مطرح می‌شود که آیا این سیاست‌ها به تولید کمک کرده‌اند یا در مسیر آن مانع‌تراشی کرده‌اند؟ شواهد نشان می‌دهد که پاسخ به این پرسش، بیش از آنکه مثبت باشد، منفی است و دلایل آن را می‌توان در چند محور اصلی زیر جستجو کرد:

۱. ناهماهنگی ساختاری میان سیاست‌های ارزی و تجاری، این دو سیاست را از هم‌افزایی دور کرده است؛ در حالی که سیاست تعرفه‌ای به دنبال کاهش نرخ تعرفه برای پایین



۱۲۵ سال احصائیه تجارتی در ایران و مسیر پیش رو

امین مالکی | هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

۳. از سال ۱۳۲۷: نمانکلاتور بروکسل (BTN) منتشره توسط شورای همکاری گمرکی (CCC)
۴. از سال ۱۳۵۲: نمانکلاتور بروکسل (BTN) منتشره توسط نمانکلاتور شورای همکاری گمرکی (CCCN)
۵. از سال ۱۳۷۵: نمانکلاتور سیستم هماهنگ کدگذاری (HS) (با ۸ سال تاخیر).

ایران از سال ۱۳۷۵ با الحاق به کنوانسیون بین‌المللی سیستم هماهنگ توصیف و کدگذاری کالا، نمانکلاتور خود را از سیستم قدیمی «بروکسل» به سیستم هماهنگ تغییر داد. از سال ۱۳۷۵ دیگر زبان نمانکلاتورها تغییر نکرده اما گمرک ایران و سازمان توسعه تجارت، همگام با اصلاحات دوره‌ای سازمان جهانی گمرک چندین نسخه از این زبان را در کتاب مقررات صادرات و واردات پیاده‌سازی کرده‌اند. نسخه‌هایی که به تدریج در ایران پیاده شده‌اند به شرح زیر است:

نسخه ۱۹۹۶ تا ۲۰۲۲ نظام هماهنگ کدگذاری (HS)

از فروردین ۱۳۷۵ تا ۱۴۰۱، ویرایش‌های مختلف نظام هماهنگ کدگذاری کالا (HS) نشان‌دهنده گذار تدریجی این نظام از یک ابزار صرفاً تعرفه‌ای به سازوکاری پیشرفته برای مدیریت تجارت جهانی، نظارت تخصصی و تولید داده‌های دقیق آماری است. نسخه ۱۹۹۶ را می‌توان مرحله‌ای از تحکیم و پالایش ساختاری دانست که با هدف رفع ابهام‌های اجرایی، شفاف‌تر کردن عناوین، یادداشت‌ها و زیرردیف‌ها و کاهش اختلافات تفسیری میان گمرکات تدوین شد. ویرایش ۲۰۰۲ در پاسخ به گسترش فناوری، تغییر ترکیب تجارت جهانی و نیاز به شناسایی دقیق‌تر کالاهای حساس شکل گرفت و به‌ویژه بر فناوری اطلاعات، صنایع شیمیایی و کالاهای

گمرک نوین ایران در سال ۱۲۸۱ در زمان «مظفرالدین‌شاه» با هدف پرداخت وجه استقراض خارجی با کمک گرفتن از مستشاران بلژیکی ایجاد شد و «احصائیه‌های تجارتی ایران» که نام اولیه کتاب «مقررات صادرات و واردات» است نخستین بار در دوره مدیریت بلژیکی‌ها در سال ۱۲۸۱ تدوین شده است. «احصائیه‌های تجارتی ایران» وضعیت صادرات و واردات و قوانین گمرکی و اقتصادی سنواتی مرتبط با بخش تجارت خارجی کشور هستند و امروز از مهم‌ترین اسناد مالی اقتصاد ایران در عصر مدرن به شمار می‌روند. در مقدمه احصائیه سال ۱۳۱۴ می‌خوانیم: «تنها فن احصائیه است که قادر به تجسم اوضاع پیشین و حال و مقایسه آن به صورت محسوس است ... از همین تجربه است که دنیای متمدن تن به حکومت ارقام داده و آن را پایه و مبنای عمل خویش ساخته، مخصوصاً اقتصادیان احصائیه را به منزله میزان الحراره یک طبیب مزاجی خود می‌شناسند و همیشه احصائیه را در مقابل داشته، صعود و نزول ارقام را پایه و مبنای پیشنهادها و تصمیمات و اقدامات خویش قرار می‌دهند ... به حدی اقتصادیان تابع ارقام احصائی می‌باشند که قبل از آنکه ارقامی از گذشته و حال و ارقام احتمالی از اجرائیات بعدی به دست بیاورند، به هیچ وجه حاضر نیستند ولو به طور کلی و اصولی با پیشنهادی موافقت یا مخالفت کنند». زبان احصائیه‌های تجارتی کشور، زبان «نمانکلاتورها» است و از استانداردهای جهانی پیروی می‌کند، تا یک کالا در تمام جهان یک کد واحد داشته باشد. از سال ۱۲۸۱ زبان گمرکی کشور در این گزارش‌ها چهار بار تغییر کرده است:

۱. از سال ۱۲۹۲: نمانکلاتور بین‌المللی
۲. از سال ۱۳۱۰: نمانکلاتور ژنو



تأمین» و «حذف ردیف‌های کم‌گردش و بهینه‌سازی ساختار» ملاحظه کرد. در واقع نسخه جدید که طی دو سال آینده عملیاتی خواهد شد تلاشی است برای تبدیل نظام تعرفه‌ای از یک فهرست ساده آماری به یک «ابزار حکمرانی هوشمند» که بتواند به‌طور هم‌زمان به اولویت‌های بهداشتی، زیست‌محیطی و امنیتی جامعه جهانی پاسخ دهد. این نسخه پیمای روشن برای سیاست‌گذاران تجاری ایران دارد که نظام تعرفه‌ای آینده، بیش از هر زمان دیگری بر پایه تخصص فنی و نظارت هدفمند استوار خواهد بود. در چنین چشم‌اندازی، گذار به نسخه نوین ۲۰۲۸، فرصتی راهبردی برای بازنگری بنیادین در زیرساخت‌های تعرفه‌ای کشور فراهم آورده است.

در وضعیت کنونی، نظام تعرفه‌ای ایران بر مبنای ساختاری ۸ رقمی (متشکل از ۶ رقم استاندارد جهانی و ۲ رقم تفکیک ملی) استوار است؛ با این‌همه، شواهد متقن اقتصادی و ارزیابی‌های فنی صاحب‌نظران حاکی از آن است که ظرفیت اطلاع‌رسانی این ساختار در مواجهه با پیچیدگی‌های شتابان تجارت بین‌الملل و الزامات نوین حکمرانی اقتصادی، به حد اشباع رسیده و دیگر پاسخگوی نیازهای تحلیلی، نظارتی و مدیریتی کشور نیست. این محدودیت ساختاری که در عمل به گلوگاهی در مسیر اتخاذ سیاست‌های تجاری دقیق و هدفمند بدل شده، ضرورت عاجل برای ارتقای تفکیک فنی ردیف‌های تعرفه‌ای را نمایان می‌سازد. تدقیق ساختار ۸ رقمی و شکستن آن به کدهای ۱۰ تا ۱۲ رقم امروز از پیش نیازهای اصلی ارتقاء و بهبود نظام تعرفه‌ای کشور است.

دارای اهمیت آماری، بهداشتی و زیست‌محیطی تمرکز داشت. نسخه ۲۰۰۷ یکی از مهم‌ترین بازنگری‌ها بود که در آن ملاحظات سلامت، ایمنی، محیط‌زیست و امنیت برجسته شد و کدهای HS بیش از گذشته به ابزار ردیابی و کنترل کالاهای دارای آثار اجتماعی، بهداشتی و حفاظتی تبدیل شدند. در ویرایش ۲۰۱۲، تحولات کشاورزی، صنایع غذایی، شیمیایی، چوب، نساجی و ماشین‌آلات محور اصلاحات قرار گرفت و تفکیک‌های کاربردی‌تری برای مدیریت منابع، کنترل تجارت اقلام حساس و بهبود کیفیت داده‌های تجارت خارجی ایجاد شد. نسخه ۲۰۱۷ نیز با دامنه‌ای گسترده از اصلاحات، متناسب با تحولات فناورانه، زنجیره‌های ارزش و نیازهای آماری و نظارتی جدید، زیرتفکیک‌های دقیق‌تری برای محصولات کشاورزی، غذایی، آرایشی، ماشین‌آلات، تجهیزات الکترونیکی، چوب، منسوجات و مواد شیمیایی فراهم کرد. سرانجام، ویرایش ۲۰۲۲ را می‌توان مدرن‌ترین و سیاست‌محورترین نسخه دانست که با توجه به تجارت دیجیتال، پایداری، سلامت عمومی، فناوری‌های نوظهور، پهنابرها، تلفن‌های هوشمند، نمایشگرها، محصولات دخانی نوین، پسماندها و مواد شیمیایی تحت کنترل، HS را به زیرساختی هوشمند برای حکمرانی تجاری، پایش ریسک، سیاست‌گذاری صنعتی و ارتقای شفافیت آماری در تجارت بین‌الملل تبدیل کرده است.

نسخه ۲۰۲۸ نظام هماهنگ کدگذاری (HS)

نسخه ۲۰۲۸ نظام هماهنگ که حاصل هفتمین دوره بازنگری سازمان جهانی گمرک است، به دلیل تحولات بی‌سابقه جهانی در سال‌های اخیر، یک دوره استثنایی شش‌ساله (به جای پنج سال معمول) را پشت سر گذاشته است و از ژانویه ۲۰۲۸ اجرایی خواهد شد. این نسخه با در مقایسه با نسخه ۲۰۲۲، با اضافه شدن ۶ ردیف اصلی و ۴۲۸ زیرردیف جدید همراه خواهد بود که مهم‌ترین تحولات و جهت‌گیری‌های راهبردی در این نسخه را می‌توان در محورهای «تقویت زیرساخت‌های مقابله با بحران‌های بهداشتی و ایمنی‌ها»، «تمرکز بر پایداری محیط‌زیست و مبارزه با آلودگی‌های پلاستیکی»، «تطبیق با تحولات شتابان تکنولوژی و تجارت دیجیتال»، «صیانت از امنیت غذایی و ردیابی زنجیره





ساختار نظام تعرفه‌ای کشور در یک نگاه کلی

دکتر حسن نابق | رئیس پژوهشکده توسعه بازرگانی، موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

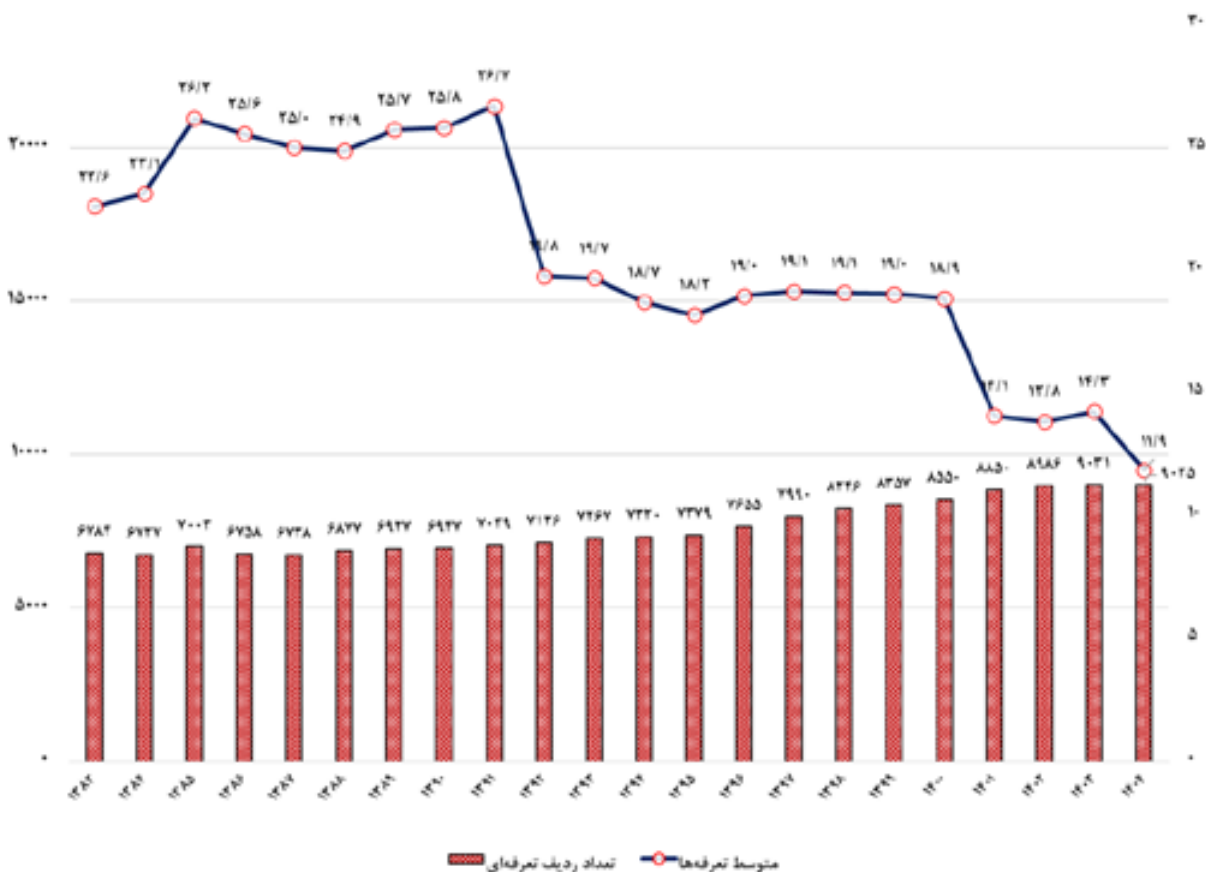
در نظر بگیریم، این شاخص در سال ۱۴۰۳ برابر با ۶٫۲ درصد بوده است. در این میان، باید توجه داشت که ممنوعیت‌های وارداتی و دیوارهای بلند تعرفه‌ای معمولاً به کاهش واردات رسمی و تمرکز واردات بر کالاهای دارای تعرفه پایین‌تر منجر می‌شود. در نتیجه، هرچه سهم کالاهای با تعرفه پایین‌تر در کل واردات بیشتر شود، میانگین موزون تعرفه کاهش می‌یابد و درآمدهای تعرفه‌ای دولت نیز کمتر خواهد شد. بر اساس روند موجود، کمترین میانگین موزون تعرفه طی ۲۰ سال اخیر ۵ درصد و مربوط به سال ۱۴۰۲ بوده است.

نکته مهم دیگر، کاهش متوسط تعرفه در اکثر ۲۱ قسمت نظام تعرفه‌ای در سال ۱۴۰۴ نسبت به سال قبل است. در این سال، تنها دو بخش ۵ (محصولات معدنی) و ۲۱ (اشیای هنری؛ اشیای کلکسیونی یا عتیقه) بدون تغییر در متوسط تعرفه باقی مانده‌اند. بیشترین کاهش نیز به ترتیب در بخش ۱۱ (مواد نسجی و مصنوعات آن) با متوسط کاهش ۷٫۸ درصد مشاهده شده است. در سال ۱۴۰۴، متوسط تعرفه در ۱۰ فصل افزایش و در ۲۳ فصل کاهش یافته و ۷ فصل نیز بدون تغییر مانده است. بیشترین کاهش در متوسط تعرفه مربوط به فصول ۵۷ (فرش و سایر کف پوش‌ها از مواد نسجی) و ۶۲ (لباس و متفرعات لباس، غیرکشاف یا غیرقلاب‌باف) بوده است. همچنین میانگین ساده نرخ تعرفه‌ها از ۱۴٫۳ درصد در سال ۱۴۰۳ به ۱۱٫۹ درصد در سال ۱۴۰۴ کاهش یافته است. افزون بر این، با اضافه شدن ۴۰ کد هشت‌رقمی جدید و حذف ۵۷ کد هشت‌رقمی، تعداد ردیف‌های تعرفه‌ای هشت‌رقمی از ۹۰۳۱ به ۹۰۲۵ مورد کاهش یافته است.

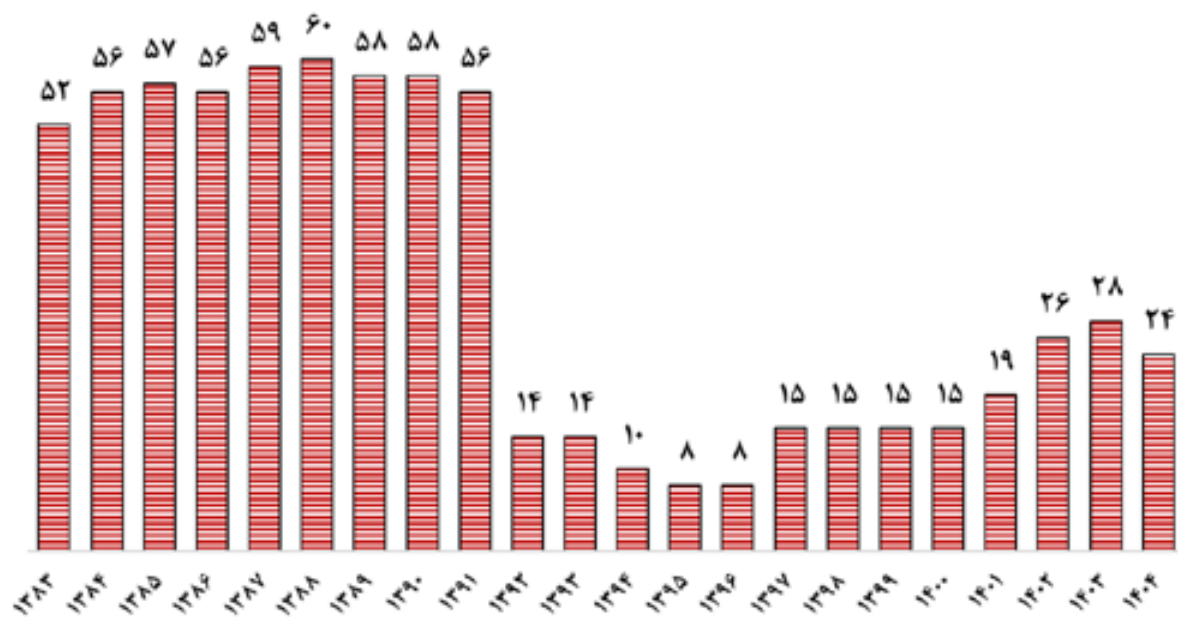
روند نظام تعرفه‌ای کشور نشان می‌دهد که کمترین میزان متوسط تعرفه طی ۲۰ سال اخیر در سال ۱۴۰۴ و معادل ۱۱٫۹ درصد بوده است. همچنین در این دوره، تعداد ردیف‌های تعرفه‌ای افزایش قابل توجهی داشته؛ به‌گونه‌ای که تعداد کدهای هشت‌رقمی از ۶۷۸۴ ردیف در سال ۱۳۸۳ به ۹۰۲۵ ردیف در سال ۱۴۰۴ رسیده است. این روند بیانگر افزایش دقت و کارایی نظام تعرفه‌گذاری به عنوان یکی از ابزارهای سیاست تجاری است. از سوی دیگر، تعداد طبقات تعرفه‌ای نیز با هدف کنترل و پیشگیری از انحرافات تجاری و همچنین تسهیل تجارت، کاهش یافته است؛ به‌طوری‌که این تعداد از ۵۶ طبقه در سال ۱۳۹۱ به ۱۴ طبقه در سال ۱۳۹۲ رسید. سپس کمترین تعداد طبقات، یعنی ۸ طبقه، در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ ثبت شد. پس از آن، تعداد طبقات تعرفه‌ای مجدداً افزایش یافت و به ۱۹ طبقه در سال ۱۴۰۱، ۲۸ طبقه در سال ۱۴۰۳ و نهایتاً ۲۴ طبقه در سال ۱۴۰۴ رسید.

تحولات مربوط به حداکثر تعرفه در نظام تعرفه‌ای ایران طی ۲۰ سال اخیر نیز بسیار پرنوسان بوده است؛ به‌گونه‌ای که این نرخ بین ۵۵ تا ۴۰ درصد تعیین شده است. در سال ۱۴۰۳، حداکثر تعرفه ۱۷۵ درصد و در سال ۱۴۰۴، حداقل تعرفه یک درصد تعیین شد. حداقل تعرفه، که مربوط به حقوق گمرکی است، تا سال ۱۴۰۰ عمده‌تأ ۴ درصد بود، به جز در سال‌های ۱۳۹۵ و ۱۳۹۶ که ۵ درصد تعیین شده بود. از سال ۱۴۰۰ نیز حداقل تعرفه یک درصد لحاظ شده است.

اگر مجموع حاصل ضرب سهم هر کالا در کل واردات سالانه کشور و نرخ تعرفه همان کالا را به عنوان «میانگین موزون تعرفه»



مقایسه فراوانی و متوسط تعرفه واردات کشور از سال ۱۳۸۳ تا ۱۴۰۴



تعداد طبقات تعرفه‌ای از سال ۱۳۸۳ تا ۱۴۰۴



ردیف‌های بدون مرجع؛ چالش حکمرانی تعرفه‌ای در سایه توسعه نامتوازن نظام HS

دکتر مهرداد جمال ارونقی | معاون فنی اسبق گمرک ایران / مؤلف مجموعه کتب مرجع «مکس»

ذاتی کالا، بر اساس کاربرد، فرآیند مصرف یا اهداف سیاستی تعریف شده‌اند. این تغییر تدریجی از «طبقه‌بندی ماهیت‌محور» به «طبقه‌بندی کاربردمحور»، با فلسفه بنیادین نظام HS در تعارض بوده و به تضعیف قابلیت تفسیر یکپارخت در سطح ملی انجامیده است.

در این میان، مسئله‌ای بنیادین و ساختاری در نظام مقررات صادرات و واردات ایران قابل شناسایی است که می‌توان آن را کانون اصلی اختلال در حکمرانی تعرفه‌ای کشور دانست؛ یعنی وجود تعداد قابل توجهی ردیف تعرفه داخلی در سطح هشت‌رقمی که مرجع ایجاد، تشخیص و تفسیر آن‌ها به صورت شفاف، واحد و الزام‌آور مشخص نیست. این وضعیت موجب شده است که این ردیف‌ها از ابزارهای فنی طبقه‌بندی کالا، به مجموعه‌ای از عناوین تفسیری چندگانه و بعضاً متعارض تبدیل شوند که در عمل فاقد وحدت رویه اجرایی هستند. در نتیجه، فرآیند طبقه‌بندی کالا از یک سازوکار مبتنی بر قواعد بین‌المللی HS به یک فرآیند موردی، اختلافی و وابسته به برداشت‌های نهادی تبدیل شده است؛ امری که سطح نااطمینانی حقوقی در تجارت خارجی را به طور معناداری افزایش داده است.

در سطح اجرایی، این وضعیت به افزایش اختلاف میان ردیف اظهارشده توسط صاحبان کالا و ردیف استنباطی گمرک منجر شده که در بسیاری موارد، به شکل‌گیری اختلافات کارشناسی، ارجاع به مراجع رسیدگی و طولانی شدن فرآیند ترخیص کالا انجامیده است. پیامد مستقیم این روند، افزایش هزینه‌های مبادله، رشد هزینه‌های انبارداری و در نهایت رسوب کالا در گمرکات و بنادر کشور است. این مسئله به ویژه در خصوص کالاهای مرتبط با تولید،

نظام هماهنگ شده توصیف و کدگذاری کالا (HS) به عنوان یکی از زیرساخت‌های اساسی حکمرانی تجارت بین‌الملل، با هدف ایجاد زبان مشترک در طبقه‌بندی کالا، استانداردسازی تعرفه‌ها، تسهیل جریان تجارت و ارتقای شفافیت آماری طراحی شده است. این نظام بر پایه ساختار شش‌رقمی و مبتنی بر قواعد تفسیری و یادداشت‌های توضیحی، امکان توسعه در سطح ملی را برای کشورها فراهم می‌سازد؛ مشروط بر آنکه این توسعه در چارچوب منطق ماهوی طبقه‌بندی و بدون ایجاد اختلال در انسجام نظام صورت گیرد. در ایران، این نظام در قالب کتاب مقررات صادرات و واردات و تعرفه‌های گمرکی به عنوان مبنای اصلی سیاست‌های تجاری، اخذ حقوق ورودی و اعمال محدودیت‌های واردات و صادرات مورد استفاده قرار می‌گیرد. با این حال، تجربه اجرایی کشور نشان می‌دهد که توسعه ردیف‌های تعرفه‌ای ملی، به ویژه در سطح هشت‌رقمی و فراتر، با نوعی انباشت نهادی، ابهام تفسیری و گسست ساختاری از منطق HS مواجه شده که پیامد آن شکل‌گیری ردیف‌هایی است که از منظر مرجعیت حقوقی و فنی، واجد وضعیت بلا تکلیف هستند.

در سال‌های اخیر، تحت تأثیر ملاحظات هم‌چون حمایت از تولید داخلی، مدیریت منابع ارزی، اعمال سیاست‌های تجاری در شرایط تحریم و ضرورت کنترل دقیق تر جریان کالا، درخواست‌های متعددی برای ایجاد ردیف‌های تعرفه‌ای جدید از سوی دستگاه‌های اجرایی مطرح شده است. این روند اگرچه در ظاهر با هدف افزایش دقت سیاست‌گذاری تجاری قابل توجیه است، اما در عمل به گسترش قابل توجه ردیف‌های ملی منجر شده است؛ ردیف‌هایی که در بسیاری از موارد، به جای اتکاء بر ماهیت فنی و

تفسیری پایدار و وحدت رویه اجرایی، موجب شده است که در برخی موارد، این سیاست‌ها خود به منبع جدیدی از عدم قطعیت تبدیل شوند. در چنین شرایطی، گمرک در خط مقدم اجرای تصمیماتی قرار گرفته که فاقد انسجام نهادی کافی هستند و این امر، فشار اجرایی و حقوقی مضاعفی را بر این نهاد تحمیل کرده است.

برآیند تحولات فوق نشان می‌دهد که نظام تعرفه‌ای ایران با نوعی گسست میان سطح طراحی و سطح اجرا مواجه است. در سطح طراحی، نظام HS به عنوان یک چارچوب استاندارد بین‌المللی پذیرفته شده است؛ اما در سطح اجرا، توسعه نامتوازن ردیف‌های ملی، ضعف مرجعیت تفسیری، و ناهماهنگی نهادی موجب شکل‌گیری ردیف‌های بلا تکلیف و افزایش تعارضات اجرایی شده است. این گسست نهادی، نه تنها کارایی نظام طبقه‌بندی کالا را کاهش داده، بلکه هزینه‌های مبادله در تجارت خارجی را افزایش داده و پیش‌بینی‌پذیری محیط تجاری را تضعیف کرده است.

در چنین بستری، اصلاح ساختاری کتاب مقررات صادرات و واردات و بازتعریف جایگاه ردیف‌های تعرفه‌ای ملی، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر در جهت ارتقای حکمرانی تجاری کشور محسوب می‌شود. این اصلاح باید مبتنی بر محدودسازی توسعه غیرضروری ردیف‌های هشت‌رقمی، بازگشت به منطق ماهیت محور HS، ایجاد مرجع واحد و الزام‌آور برای تفسیر طبقه‌بندی، و تقویت هماهنگی نهادی میان دستگاه‌های ذی‌ربط و ذیصلاح باشد. در غیر این صورت، استمرار وضعیت موجود می‌تواند به تعمیق ناطمینانی نهادی، افزایش اختلافات حقوقی و کاهش کارایی نظام تجارت خارجی کشور منجر شود.

شامل مواد اولیه، تجهیزات و اقلام واسطه‌ای، اثرات قابل توجهی بر زنجیره تأمین و استمرار فعالیت واحدهای تولیدی برجای گذاشته است.

در کنار این چالش ساختاری، ضعف هماهنگی نهادی میان گمرک جمهوری اسلامی ایران، وزارت صنعت، معدن و تجارت و سایر دستگاه‌های تخصصی، به تشدید وضعیت موجود منجر شده است. مطابق الزامات قانونی، طبقه‌بندی کالا باید مبتنی بر نظام HS و یادداشت‌های توضیحی آن انجام گیرد و در موارد ابهام، اسناد تفسیری کنوانسیون مبنای تصمیم‌گیری قرار گیرد. با این حال، در عمل، استعلام‌های گمرک از دفاتر تخصصی یا با تأخیر مواجه است یا پاسخ‌های ارائه شده فاقد قابلیت استناد اجرایی و وحدت رویه هستند. این وضعیت موجب انتقال بار تصمیم‌گیری از نهادهای سیاست‌گذار به گمرک به عنوان نهاد اجرایی شده و توازن نهادی در نظام طبقه‌بندی کالا را دچار اختلال کرده است. افزون بر این، در برخی موارد، نهادهای ذی‌ربط اساساً اعلام نموده‌اند که تعیین «کاربرد کالا» خارج از حدود وظایف آن‌هاست؛ امری که خلأ نهادی موجود را تشدید کرده و عملاً منجر به بی‌مرجعی در تشخیص برخی ردیف‌های تعرفه‌ای شده است. این بی‌مرجعی، در کنار توسعه نامتوازن ردیف‌های ملی، موجب شده است که نظام تعرفه‌ای کشور با نوعی تکثر تفسیری و فقدان مرجع واحد مواجه شود؛ وضعیتی که قابلیت پیش‌بینی‌پذیری در تجارت خارجی را به شدت کاهش می‌دهد.

از منظر سیاستی، تصمیمات مقطعی مرتبط با ترخیص کالاهای رسوبی نیز در مواردی با ابهام در دامنه شمول و تعارض در تفسیر اجرایی مواجه بوده است. اگرچه هدف این تصمیمات، تسهیل تجارت و جلوگیری از انباشت کالا بوده، اما نبود چارچوب





راهنمای کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵

دکتر ایرج زینال زاده | مدیر سابق دفتر مقررات صادرات و واردات و عضو کمیسیون تجدید نظر گمرک

درگمرک، مراحل واردات، کاهش تخلفات گمرکی، ریسک و هزینه توصیه می‌گردد «راهنمای کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵» مطالعه گردد. همچنین به برخی از توضیحات بیشتر در موارد مذکور بالا اشاره شده:

➔ تغییرات و اصلاحات ایجاد شده در ۹۸ فصل کتاب مقررات پراکنده شده، در این کتاب در قالب جداول یکجا آورده شده است.

➔ تبصره‌های قانون بودجه سال ۱۴۰۵ در مورد حقوق گمرکی، افزایش نرخ ارز محاسبات گمرکی و اثر آن در افزایش حقوق ورودی و دریافتی‌های گمرکی و قیمت تمام شده کالای وارداتی که در کتاب راهنمای مقررات صادرات نیامده است، در این کتاب آورده شده است.

➔ نحوه محاسبه دریافتی‌های گمرکی و کارمزد ثبت سفارش در این کتاب آمده است.

➔ ممنوعیت صادرات برخی کالا و عوارض وضع شده کالاهای صادراتی بیان شده است.

➔ نحوه دسترسی به کدهای HS به منظور درج درست شماره تعرفه در مرحله ثبت سفارش و اظهارنامه گمرکی به منظور کاهش تخلفات گمرکی و جریمه‌های مولد آمده است.

➔ قوانین کاربردی حفظ نباتات، دامپزشکی، بهداشتی، استاندارد در مورد واردات و صادرات کالا آمده است.

➔ نحوه دسترسی و استفاده از تعرفه‌های ترجیحی در کاهش پرداختی گمرکی آمده است.

➔ تغییرات مندرج ذیل یادداشت فصول کتاب مقررات صادرات و واردات و اثر مجوز ورود و صدور کالا و... آمده است.

همه ساله کتاب مقررات صادرات و واردات بر اساس مصوبه هیات وزیران در شرکت چاپ و نشر بازرگانی چاپ می‌گردد. در سال جاری نیز طبق مصوبه شماره ۱۹۶۵ ت ۶۵۴۹۸ مورخ ۱۴۰۵/۰۱/۲۳ با اعمال اصلاحات زیر این کتاب چاپ شده است:

- اصلاحات ۲۶۸ ردیف تعرفه‌ای
 - کاهش یا افزایش سود بازرگانی
 - تفکیک، ایجاد، حذف یا اصلاح تعرفه‌ای
 - اصلاح مندرجات ذیل یادداشت برخی از فصول آن
- لذا توصیه می‌گردد واحدهای تولیدی، تجاری قبل از تصمیم‌گیری و اقدام به واردات و صادرات کالاها و خدمات حتماً «کتاب مقررات صادرات و واردات سال ۱۴۰۵» را به منظور کاهش ریسک و هزینه در موارد ذیل را مطالعه نمایند:

- پیش‌بینی قیمت تمام شده ناشی از افزایش نرخ حقوق و نرخ ارز محاسبه دریافتی‌های گمرکی در زمان ترخیص کالا
 - تامین منابع مالی و نقدینگی
 - توقف کالای وارداتی در گمرک و افزایش هزینه‌های گمرکی و افزایش هزینه‌های ثبت سفارش و مجوزهای مربوطه ناشی از تغییر جداول مقررات، مندرجات یادداشت‌های تخلفات و جریمه‌های گمرکی ناشی از اظهار کد HS و غیره ...
- اما علاوه بر مطالعه کتاب اصلی مقررات به منظور دسترسی سریع به اطلاعات، تغییرات ایجاد شده ناشی از مصوبه هیات وزیران و قانون بودجه ۱۴۰۵ در خصوص تغییر شرایط ورود و صدور مجوزهای مربوطه و ردیف‌های فرعی تعرفه، افزایش/کاهش سود بازرگانی و ...، افزایش نرخ ارز محاسباتی دریافتی‌های گمرکی، و اثر آن در افزایش قیمت تمام شده کالاها و خدمات، مدت توقف کالا

شرکت چاپ و نشر بازرگانی وابسته به مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی با سابقه ۳۰ ساله و پشتوانه غنی دانش حاصل از انتشار بالغ بر ۱۸۰۰ عنوان کتاب با بهره‌گیری از مولفین و متخصصین برجسته کشور، مسئولیت تولید محتوا، چاپ و انتشار کتاب‌ها و سایر محصولات کاربردی در حوزه‌های مختلف را دارا است.

- صادرات و واردات و تجارت بین الملل
- لجستیک و حمل و نقل
- صنعت و معدن
- امور گمرکی و ترخیص کالا
- مدیریت
- اقتصاد کلان و خرد
- بازاریابی و فروش
- مالی و سرمایه‌گذاری
- پول و بانکداری
- آداب و فنون مذاکرات تجاری
- بازرگانی داخلی و نظام توزیع
- هوش مصنوعی

این شرکت سعی نموده است از طریق کانال‌های گسترده توزیع خود اعم از ۱. فروشگاه‌ها، ۲. وب سایت‌ها، ۳. نمایندگی‌ها و کارگزاری‌های استانی، ۴. اپلیکیشن‌های کتابخوان (طاقچه، فیدیبو و کتابراه)، ۵. پلتفرم تخصصی کتابخوان بازرگان و همچنین بهره‌گیری از ظرفیت‌های تخصصی چاپ و شبکه لجستیک سراسری، محصولات خود را در کمترین زمان ممکن با رسالت آگاهی بخشی به مخاطبان و مشتریان تحویل دهد.





GS1 و حلال: توانمندسازی رهگیری دیجیتال یکپارچه از ابتدا تا انتها

چگونه استانداردهای جهانی GS1، انطباق حلال قابل اعتماد را از مرحله ذبح تا مصرف‌کننده نهایی پشتیبانی می‌کنند



لایه مفهومی، تفکیک نقش ذبح تا مصرف‌کننده

تجربیات و رویه‌های برتر

نهادهای حلال و مراجع شرعی



سازمان همکاری اسلامی (OIC) / SMIIC
نهادهای ملی حلال / مراجع دامپزشکی

GS1 Global Standards



GS1 زبان مشترک زنجیره‌های تأمین جهانی است



فرآیند زنجیره تأمین حلال از ابتدا تا انتها



چرا GS1 برای نظام حلال اهمیت دارد؟

مسیر پیشنهادی برای ایران (بخش راهبردی)



مسیر عملی استقرار رهگیری حلال مبتنی بر GS1 در ایران



GS1 زبان جهانی زنجیره‌های تأمین



شبکه نمایندگی های فروش الکترونیکی و صوتی

www.Fidibo.com

سامانه فیدیبو

www.Taaghche.com

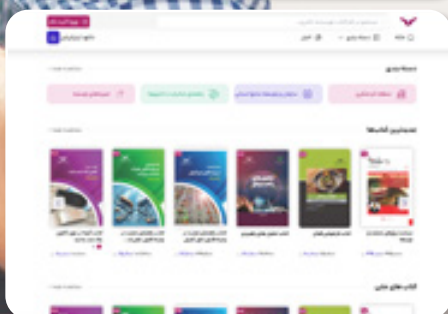
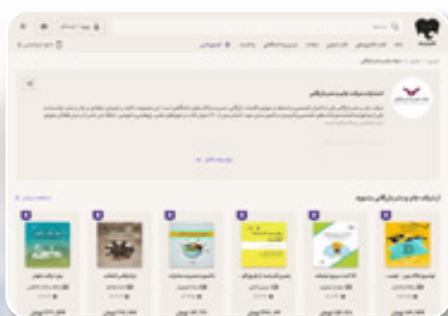
سامانه طاقچه

www.Ketabrah.ir

سامانه کتابراه

www.bazargan.app

سامانه بازرگان



فیدیبو

سامانه فیدیبو



طاقچه

سامانه طاقچه



کتابراه

سامانه کتابراه



سامانه بازرگان

حمل و نقل بین المللی تیوان راه ابریشم

دارای مجوز رسمی از سازمان راهداری به شماره ۱۳۶۸۶/۱۱

حمل تخصصی کالا به صورت ریلی از چین، روسیه،

بلا روس، ترکیه و سایر کشورها در سریعترین زمان

حمل دریایی با کشتی خارجی و ایرانی

حمل زمینی با ناوگان خارجی و داخلی

ترانزیت خارجی و داخلی در تمامی گمرکات مرزی و داخلی



www.tivanlogistics.com



دفتر مرکزی: تهران، ظفر، دفتری شرقی، پلاک ۸، واحد ۶ | دفتر نمایندگی: تهران، خیابان ولیعصر، دریاپندر، پلاک ۶۶

تلفن: ۰۹۱۲۴۳۹۱۹۴۱ (گرجی) | sales@tivanlogistics.com



مرکز آموزش بازرگانی
وزارت امور خارجه و امور معاش بازرگانی
(وزارت صنعت، معدن و تجارت)

برگزارکننده دوره‌های آموزشی تخصصی ویژه بازرگانان، صاحبان کسب و کار، واردکنندگان و صادرکنندگان کالا و کلیه فعالان بخش‌های خصوصی و دولتی با امکان برگزاری دوره در محل سازمان‌ها

بازاریابی و کسب و کار

علوم مالی

بسته بندی

بازرگانی و تجارت بین الملل

زبان انگلیسی بازرگانی

هوش مصنوعی

نشانی: بلوار کشاورز- خیابان عبدالله زاده- نبش کوچه قلی زاده (افشار)- پلاک ۲۱

@IBTCPAGE

داخلی (۱) ۰۲۱۸۶۹۵

@IBTCPAGE

www.ibtc.ir

دارای ۳۷ نمایندگی در سراسر کشور